

MAFKURAVIY TARBIYANING DOLZARB VAZIFALARI

Sultonova Latofat Sa'dullaevna

Buxoro muhandislik-texnologiya instituti
“Ijtimoiy fanlar” kafedrası katta o‘qituvchisi
sultonovalatofat@gmail.com

Mafkuraviy tarbiyaning asosiy vazifasi – xalqimizning ozod va obod Vatan, erkin farovon hayot barpo etish yo‘lidagi asriy orzu – istaklari, maqsadlarini, Milliy istiqlol mafkurasining moxiyatini keng jamoatchilikka tushuntirish ayniqsa yoshlar ongiga singdirishdan iboratdir. Ochiq va nihoyatda odilona e’tirof etish kerakki, mafkura va mafkuraviy tarbiya masalasi o‘z mustaqilligini qo‘lga kiritgan, demokratik huquqiy davlat, erkin fuqarolik jamiyati asoslarini yaratayotgan mamlakatimiz uchun muhim hayotiy ahamiyatga ega bo‘lmoqda. U yoki bu g‘oya faqat inson qalbini egallaganda, inson ma’naviy ruhiy holatining uzviy qismiga aylangandagina harakatga da’vat etuvchi, rag‘batlantiruvchi kuchga harkat uchun qo‘llanmaga hamda yo‘l – yo‘riq va qoidaga aylanadi. Shuning uchun ham bugungi kunda jahon miqyosida nafaqat inson ongini, balki qalbini ham egallash mafkuraviy kurashning bosh maqsadi bo‘lib qolmoqda. Chunonchi, Yer yuzining turli mintaqalari xalqlarining ongi va qalbi har xil g‘oyalarni sinash maydoniga, boshqacha aytganda mafkuraviy paligonga aylantirilmoqda.

Shunday sharoitda, mohiyatan g‘ayriinsoniy, shu jumladan, diniy ekstremistik g‘oyalarga qarshi tura olish uchun kishilarimizda mafkuraviy immunitetni shakllantirish markaziy masalalardan biriga aylanmoqda.

Mafkuraviy immunitet tizimining, asosiy va birinchi unsuri, bu bilimdir. Ammo bilimlar ko‘p. Diniy ekstremizm va terrorizm tarafdorlari ham muayyan “bilim”larga tayanadilar va uni omma ongiga singdirishga harakat qiladilar. Demak, mafkuraviy immunitet tizimidagi bilimlar ob’ektiv bo‘lishi, voqealikni to‘g‘ri va to‘lik aks

ettirishi, inson ma'naviyatining boyishi va jamiyat taraqqiyotiga xizmat qilishi lozim. Bu, bir tomondan. Ikkinchi tomondan, bu bilimlar o'z mohiyat e'tiboriga ko'ra, Vatan, millat, insoniyat manfaatlari bilan uzviy bog'liq bo'lmog'i kerak. Fuqarolarning asl islom haqida xolis va yetarli bilimga ega bo'lishlari diniy ekstremizmga qarshi immunitetni shakllantirishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi.

Mafkuraviy immunitet tizimini shakllantirishga yod g'oyalar kirib kelishini oldini olish va ularni yo'qotishga qaratilgan chora – tadbirlar majmuini o'z ichiga oladigan mafkuraviy profilaktikaning o'rni katta. U ijtimoiy institutlar tomonidan xilma – xil shakllarda amalga oshiriladigan g'oyaviy – tarbiyaviy, ijtimoiy – siyosiy, iqtisodiy, ma'naviy ishlar majmini to'g'ri tashkil etilgan butun ta'lim tarbiya tizimini qamrab oladi. Bugungi kunda mamlakatimizda milliy istiqlol g'oyasi ruhi bilan yo'g'rilgan ana shunday tarbiya tizimi yaratildi. Uni doimiy takomillashtirib borish va davr da'vatlariga hozirjavobligini ta'minlash esa har birimiz va hammamizning asosiy vazifamiz hisoblanadi. Zero, Prezidentimiz ta'kidlaganlaridek, “Millat bor ekan, milliy davlat bor ekan uning mustaqilligi va erkinligiga, an'ana va urf – odatlariga tahdid soladigan, uni o'z ta'siriga olish, uning ustidan hukmronlik qilish, uning boyliklaridan o'z manfaati yo'lida foydalanishga qaratilgan intilishva harakatlar doimiy xavf sifatida saqlanib qolishi muqarrar”. Glaballushuv sharoitida diniy ekstremizm va terrorizm tahdidlariga qarshi kurash insoniyat jamiyati oldida turgan eng dolzarb masalaga aylanib bormoqda. Bizning mamlakatimizda ham begunoh kishilarning qoni to'kilishi, obod joylar vayron bo'lishi, aholi o'rtasida vahima, porakandalik kelib chiqishining oldini olish maqsadida bu kabi tahdidlarni amalga oshirmoqchi bo'lganlarga qarshi qat'iy kurash olib borilmoqda.

Avvalo jaholatning mazmun – mohiyatini aniqlamoqchi bo'lsak, jaholat – arabcha “jahila” felining o'zagi bo'lib, bilmaslik ma'nosini anglatadi. Islom dinidan oldingi davrni “johiliyat davri” deb atalishining sababi ham shunda. Kishilar bilimsizligi, johilligi tufayli qiz bolalarni tiriklay ko'mganlar, ayollarni odam o'rnida ko'rmaganlar, ularning xech qanday haq – huquqlari bo'lmagan, jamiyat shirk

botqog'iga botgan zamon bo'lgan. Islom dini kelgach jaholat o'rnini ma'rifat egalladi. U ayol – qizlar sha'nini ko'klarga ko'tardi, uch qiz tarbiyalab, ularni turmushga bergan ona jannati bo'lishi mumkin, jannat onalar oyog'i ostida ekanini baralla aytdi. Kishilar ma'rifatli bo'la boshladilar.

Ming afsuski bugungi kunda ham jaholat turli ko'rinishlarda o'zligini namoyon qilmoqda. Shularda biri, diniy bilimsizlikdir. Diniy savodxonligi pastroq bo'lgan kishilar o'zlarini islom dinining jon kuyarlari qilib ko'rsatuvchi, aslida esa, hokimiyatni egallashni maqsad qilib qo'ygan turli oqim vakillarining quruq va'dalariga aldanib qolmoqdalar, hatto, o'zlarini qurbon qilishgacha yetib bormoqdalar. Bunday mudhish oqibatlarni keltirib chiqaruvchi bilimsizlikning oldini olishga davlatimiz katta e'tibor qaratayotganini ta'kidlash zarur. Haqiqiy bilim olaman deganlarga keng imkoniyatlar yaratilganini – madrasalar Toshkent islom oliy ma'hadi va Toshkent islom universiteti kabi o'quv yurtlari faoliyat ko'rsatayotgani ham jaholatga qarshi ma'rifat bilan kurashish borasida aniq amaliy ishlar qilinganining yorqin ifodasidir.

Shu bilan birga, johillik ham mutaassib oqimlarning g'arazli niyatlarini amalga oshirishga zamin yaratadigan omillardandir. Mamlakatimiz hududiga yashirin tarzda olib kirilayotgan ekstremistik ruhdagi adabiyotlar, tarqatilayotgan varaqalardan ta'sirlanayotgan va to'g'ri yo'ldan adashayotganlarning borligi ham buni tasdiqlaydi.

Shunday qilib, odamlar ongi va qalbida ma'rifatning mutloq ustivor bo'lishiga erishish, kishilar tafakko'rini boyitish, ularga sog'lom va sobit e'tiqodni shakllantirish uchun kurash, bu yo'ldagi nazariy va amaliy ishlarning hozirjavobligini ta'minlash, ta'sirchanligini oshirish dolzarb vazifalardan bo'lib qolaveradi. Zero, Prezidentimiz o'rinli ta'kidlaganlaridek, odamning o'z mustaqil fikriga, sobit e'tiqodiga, o'zi tayanib yashaydigan hayotiy – milliy qadriyatlar, shakllangan dunyoqarash va mustahkam irodaga ega bo'lishi har turli mafkuralarning bosimi, ularning goh oshkora, goh pinhona ko'rinishdagi tazyiqlariga – tahdidlariga bardosh berishining asosiy sharti hisoblanadi.

Mafkuraviy tarbiyaning dolzarb vazifasi Milliy istiqlol g'oyasini yoshlarimiz ishonch – e'tiqodiga aylantirishda quyidagi uch muhim masala ahamiyat kasb etadi:

Avvalo shaxdam qadamlar bilan o'zgarayotgan, yangilanayotgan Respublikamizning ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy, huquqiy, madaniy – manaviy zaminlarini umum maqsad yo'lida mustahkamlash, barqarorlashtirish, ma'naviy, ma'rifiy – mafkuraviy ishlarini yanada jadallashtirish, bir maqsad sari safarbar etish. Ikkinchidan Milliy g'oyaning kuchi bir tomondan ma'rifiy – targ'ibot ishlari, uning samaradaorligiga bog'liq bo'lsa, ikkinchi tomondan yoshlarning kundalik hayotida duch kelayotgan muammolarni to'g'ri tushunishlari, fikrga – fikr, g'oyaga – g'oya asosida javob bera olishi bilan bevosita bog'liqdir. Uchunchidan, bizga mutafakkirlarimiz tomonidan meros bo'lib qolgan umumbashariy qadriyatlar, Sharq falsafasi, yuksak axloqiy – estetik ideallar, milliy ananalar asosidagi tarbiya maktabini mukammal yo'lga qo'yish kerak. Hozirgi zamonning global muammolarini yechmay turib, jamiyatda terrorizmni kamaytirib va yo'qotib bo'lmaydi. Shunday ekan terrorizmning ijtimoiy – iqtisodiy, siyosiy, mafkuraviy, g'oyaviy va huquqiy tomonlarini tahlil etgan Terrorizmning tashqi ko'rinishlariga qarshi kurashish bilan bu ofatni bartaraf etib bo'lmashligi, ushbu balo – qazoning birlamchi manbalariga qarshi kurash darkordir. Chunki har qanday terroristik harakati rahnamolarsiz, iqtisodiy ta'minotsiz amalaga oshmaydi. Bu borada Birinchi Prezidentimiz Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh assambelyasida so'zlagan nutqida, “Biz terrorchilik va ekstremizmning ayrim ko'rinishlariga emas, balki, eng avvalo, terrorchilarni tashkil etayotgan, yo'naltirayotgan hamda ularni eng zamonaviy vositalar va qurollar bilan ta'minlayotgan yirik moliyaviy va boshqa imkoniyatlarga ega xalqaro markazlarga qarata birgalikda kurash olib borgan taqdirdagina unga qarshi turishimiz mumkin,” – deb ta'kidlagan edi.

Jahonda terrorizmga qarshi olib borilayotgan kurashda O'zbekistonning ham o'ziga xos o'rni bor. Davlatimiz xalqaro huquqiy me'yorlar, Birlashgan Millatlar Tashkiloti va boshqa xalqaro tashkilotlarning shu masalada qabul qilgan hujjatlariga amal qilib jahon hamjamiyati oldida zimmasiga olgan majburiyatlarning to'liq

bajarilishini ta'minlab kelmoqda. Demak, mamlakatimiz Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlar orasida birinchilardan bo'lib 2001 yilda "Terrorizmga qarshi kurash to'g'risida"gi Qonunni qabul qildi. Shu bilda shaxs, jamiyat va davlatni terrorizm xavfidan himoya qilishning huquqiy asosi yaratildi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Parlamenti tomonidan "Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurash to'g'risida"gi Qonunning qabul qilinganligi ham bu muammoni hal etish borasida olib borilayotgan harakatlarning mantiqiy davomidir.

Bugungi kunda diniy ekstremizm va xalqaro terrorizmning jahon miqyosida muayyan darajada ildiz otib borayotganligi, shu jumladan Respublikamizda ham uning ayrim ko'rinishlari mavjudligini hisobga olib doimo ogoh bo'lishimiz, unga qarshi izchil kurash olib borishimiz ustivor yo'nalishlardan biriga aylanmog'i zarur deb hisoblaymiz.

Prezidentimiz diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning hayotiy zarurligini quyidagicha bayon etadi: "Bugungi kunda xalqaro terrorizm, ekstremizm va radikalizmga qarshi kurash dunyo mamlakatlarini birlashtiradigan asosiy omil bo'lib qolmoqda. XXI asr vabosi bo'lgan ushbu illatga qarshi jahon ham jamiyatining murosasiz kurashini O'zbekiston to'la qo'llab quvvatlaydi.

Ayni paytda, biz faqat terrorizmning tashqi ko'rinishlariga, begunoh odamlarni garovga oladigan, portlatadigan va o'ldiradigan kimsalarga qarshi kurashish bilangina bu ofatni bartaraf etib bo'lmasligini bir necha bor ta'kidlaganmiz. Hayotimiz shuni ko'rsatmoqdaki, avvalambor, ushbu balo – qazoning birlamchi manbalariga qarshi kurashi darkor.

Ya'ni, islom dini siyosatga aylantirayotgan yovuzlik va terrorchilik mafkurasini yaratayotgan ko'plab radikal va ekstremistik markazlarning, birinchi navbatida, yoshlar ongini zaharlab, zombiga aylantirib, ulardan terrorchilar tayyorlash bo'yicha konveyr tashkil etayotgan, xalifalik tuzishdek turli xom – xayolni amalga oshirishga o'rinayotgan qabih kuchlarning ildizini qirqib tashlash kerak".

Terrorchilik balosidan bir ikki davlat kuchi bilan qutilish amri maholdir. Chunki bu yovuzlik bir davlatdagi korchalonlar tomonidan moliyalashtiriladi, boshqa bir mamlakat hududida jangarilar tayyorlanadi, uchunchisida qaerga, qachon va qanday hujm uyushtirishi tuziladi, to'rtinchi mamlakatda esa bu xunrezlik amalga oshiriladi. Iqtisodchilar tili bilan aytganda, ular orasida o'ziga xos mehnat taqsimoti yo'lga qo'yilgan bo'lib, kimdir g'oya ishlab chiqish bilan, boshqa biri uni tarqatish bilan, yana bir guruh omi yoshlar qalbini ovlab, terrorchi guruhlarni shakllantirish, oxir – oqibatda ularni joxil jangarilarga aylantirish bilan shug'ullanadi. Terrorizm va ekstremizm muammolarini bir mamlakat kuchi bilan oxirigacha hal qilib bo'lmasligini hisobga olib, chegara bilmas bu ofatga qarshi butun dunyo jamoatchiligi bir musht bo'lib birlashmog'i lozim. Shu bilan birga hozirgi kunda yagona axborot makoni vujudga kelganidan foydalanayotgan ayrim nosog'lom kuchlar axborot ekstremizmi va turli ig'ovogarliklar uyushtirayotganini hisobga olib, Internet tarmog'i va ommaviy axborot vositalari radikal ruxiyat bilan sug'orilgan har qanday g'oyalar targ'ibotini cheklovchi xalqaro konvensiyani qabul qilish zarur.

Shuningdek, bugungi kunning dolzarb muammolaridan biri- yoshlarimizning ijtimoiy-siyosiy ongini shakllantirish, jahon saxnasida kechayotgan vokea - hodisalarning tub moxiyatini, har xil siyosiy va boshka "o'yin"lardan kuzlangan g'arazli maqsadlarning negizida yashiringan maqsad muddaolarni iqtisodiy, ma'rifiy, mafkuraviy va boshqa hurujlarning salbiy oqibatlarining mohiyatini talaba yoshlar ongi va kalbiga singdirishdir.

Yurt tinchligi, vatan ravnaqi, ogoh bo'lish, milliy istiqlol g'oyasini targ'ib va tashviq etish, mafkuraviy immunitetni shakllantirish, talabalarni diniy ekstremizm, terrorizm va giyohvandlik kabi illatlarga qarshi kurash ruhida tarbiyalashning tizimli usullaridan foydalanilmoqda.

Adabiyotlar:

1. Azimov, A. A., & Avliyokulov, U. M. (2019). СОЦИАЛЬНО-ЭСТЕТИЧЕСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ЭПОХИ АБУ АБДУЛЛАХ РУДАКИ. *Theoretical & Applied Science*, (5), 560-562.
2. Темиров, Ш. Т., & Азимов, А. А. (2016). Экономический и культурный рост народов центральной азии в IX-X веках. In *Интеграция современных научных исследований в развитие общества* (pp. 104-105).
3. Азимов, А. А., & Темиров, Ш. Т. (2016). Политическая и социальная жизнь в бухарском эмирате во взглядах ахмада дониша. In *Интеграция современных научных исследований в развитие общества* (pp. 66-67).
4. Azimov, A. A. (2022). PHILOSOPHICAL AND ETHICAL IDEAS OF THE EARLY RENAISSANCE OF THE EAST IN CENTRAL ASIA AND THEIR REFLECTION IN THE VIEWS OF ZAKARIA AR RAZI. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 1(7), 57-62.
5. Азимов, А. А., & Темиров, Ш. Т. (2016). КУЛЬТУРНАЯ И АРХИТЕКТУРНАЯ ВЗАИМОВЛИЯНИЯ ВОСТОКА И ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ С БУХАРОЙ. In *Современные тенденции развития науки и производства* (pp. 33-34).
6. Азимов, А. А. ўғли Рўзиев, АШ (2022, December). ОСОБЕННОСТИ КНИГИ АВЕСТА. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS* (Vol. 1, No. 7, pp. 37-42).
7. ВЗГЛЯДЫ РУДАКИ О ВОСПИТАНИИ ЧЕЛОВЕКА АА Азимов - Innovative Development in Educational Activities, 2023 515-523
8. SCIENCE, LITERATURE AND POETRY IN TRANSOXIANA AND KHORASAN IX-X CENTURIES.
АА Abdullayevich - MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE, 2023 247-260
9. Мирзакулов, Б. Т. (2015). Дипломатические и торговые связи Бухары с Россией XVI–XVIII вв. *Молодой учёный*, 20, 548.

10. Мирзакулов, Б. Т. (1994). Рабочая кооперация Узбекистана в 20-е-начале 30-х гг.
11. Atoyev, J. H., & Saloxov, A. Q. (2022). KONSTITUTSIYADA OILA HUQUQI. *Academic research in educational sciences*, 3(TSTU Conference 2), 637-640.
12. Salokhov, A. Q. (2023). METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF USING THE IDEAS OF BUKHARA NOVELTY IN FORMING TOLERANCE IN YOUNG PEOPLE. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(8), 171-178.
13. Салохов, А. К. К АНАЛИЗУ ИДЕЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ДЖАДИДИЗМА В КОНТЕКСТЕ ЕЕ СОВРЕМЕННОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. *ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ МИРЗО УЛУҒБЕК НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ШАКЛЛАНИШИНИ МОНИТОРИНГ*, 464.
14. Салохов, А. Қ. БУХОРО МАЪРИФАТПАРВАРЧИЛИГИНИНГ ТАРИХИЙ-ФАЛСАФИЙ ТАҲЛИЛИ.
15. Murodov, S. A. (2022). Relationship between the universe and man in the works of Fariduddin Attor. In *International conference: problems and scientific solutions* (Vol. 1, No. 6, pp. 35-41).
16. Мурадов, С. А. Современные методы философии и их значение в развитии мышления человека. *Актуальные исследования*, 51.
17. Мурошов, С. А. (2009). Ибн Сино, Аттор ва Навоий асарларида кушлар тимсоли. *Имом ал-Бухорий сабоқлари», Маънавий-маърифий, илмий-адабий журнал. Тошкент*, 273-276.
18. Мурадов, С. А. кизи Касимова, ФФ (2022, December). ФИЛОСОФИЯ ДИЗАЙНА: ОСОБЕННОСТИ И СУЩНОСТЬ. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS* (Vol. 1, No. 7, pp. 51-59).

19. Санжар, М. (2020). Взгляды Фаридуддина Аттара на бытие. *Международный журнал прикладных исследований. ИДЖАР*, 6(6), 34-36.
20. МУРАДОВ, С. А. СОЦИАЛЬНО-ФИЛОСОФСКИЕ ВЗГЛЯДЫ ФАРИДУДДИНА АТТОРА. *МОЛОДОЙ УЧЕНЫЙ Учредители: ООО "Издательство Молодой ученый"*, 51, 529-531.
21. Aslonovich, M. S., & Zaynura, M. (2023, June). NATIONAL DRESSES OF CENTRAL ASIA: AS A COMPONENT OF" CULTURE OF DESIGN". In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 15, pp. 170-177).
22. Aslonovich, M. S., & Zaynura, M. (2023, June). NATIONAL DRESSES OF CENTRAL ASIA: AS A COMPONENT OF" CULTURE OF DESIGN". In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 15, pp. 170-177).
23. Мурадов, С. А. (2023, June). ФАРИДУДДИН АТТОР-ВЕЛИКИЙ ШЕЙХ ВОСТОКА. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 15, pp. 149-160).
24. Muradov, S. A. (2023). THE MAIN IDEAS OF THE FOUNDER OF THE GERMAN SCHOOL OF PHILOSOPHY. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(7), 588-594.
25. Sanjar, M. One of the Factors of Purity of the Heart is Futuwat. *International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology*, 98-101.
26. Sanjar, M. (2020). The views of Fariduddin Attar on being. *International journal of applied research. IJAR*, 6(6), 34-36.
27. Nurmatova N. U. THE WORK “MAQOMOTI YUSUF HAMADONIY” BY ABDULKHOLIK GHIJDUVONIY—A SAMPLE OF RESPECT TO THE MASTER” //Central Asian Problems of Modern Science and Education. – 2019. – Т. 4. – №. 2. – С. 210-218.

28. Нурматова Н. У. ЮСУФ ҲАМАДОНИЙ ТОМОНИДАН ХОЖАГОН ТАЪЛИМОТИГА КИРИТИЛГАН БИРИНЧИ РАШҲА //Innovative Development in Educational Activities. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 565-576.

29. UMAROVNA, N. N. Four basis analysis of human perfection in the work of Yusuf Khamadani, Odobi tariqat. *International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology*, 7(4), 1-3.

30. Nurmatova N. U. Logical analysis of Abdulkhaliq Gijduvani's work "Maqomoti Yusuf Hamadoni"/ISSN (Online): 2455-3662 EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)-Peer Reviewed Journal //Volume. – Т. 7. – С. 417-420.

31. Djuraev A. et al. Cotton increase the efficiency of cleaning as a result of improving the unit for cleaning small and large wastes //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing, 2023. – Т. 2789. – №. 1.

32. Нурматова, Нигора, and Нодиржон Сафоев. "ШКОЛА СУФИЗМА ЮСУФА ХАМАДОНИ В БУХАРЕ." *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE*. Vol. 2. No. 15. 2023.

33. Нурматова Н. У. ЮСУФ ҲАМАДОНИЙ ТОМОНИДАН ХОЖАГОН ТАЪЛИМОТИГА КИРИТИЛГАН БИРИНЧИ РАШҲА //Innovative Development in Educational Activities. – 2023. – Т. 2. – №. 7. – С. 565-576.

34. Nurmatova, N. U. Logical analysis of Abdulkhaliq Gijduvani's work "Maqomoti Yusuf Hamadoni"/ISSN (Online): 2455-3662 EPRA International Journal of Multidisciplinary Research (IJMR)-Peer Reviewed Journal. *Volume, 7*, 417-420.

35. Nurmatova N. U. THE WORK "MAQOMOTI YUSUF HAMADONIY" BY ABDULKHOLIK GHIJDUVONIY—A SAMPLE OF RESPECT TO THE MASTER" //Central Asian Problems of

Modern Science and Education. – 2019. – Т. 4. – №. 2. – С. 210-218.

36. Нурматова Н. У. Юсуф Ҳамадоний ва хожагон-нақшбандия таълимотининг “назар бар қадам” раиҳаси // *Zamonaviy oliy ta’lim: muammo va yechimlar. Xalqaro ilmiy konferensiya. Navoiy.* – 2022. – С. 30-31.
37. Jahongir, S. (2020). Philosophical views of Umar life. *Academicia. An International Multidisciplinary Research Journal.*–India, 10(4), 360-364.
38. Shodiev, J. J. (2020). Interpretation of moral facts in the opinions of Umar Khayyam. *International engineering journal for research & development.-India*, 5(3), 143-148.
39. Шодиев, Ж. Ж. Interpretation of the image of may in the ruba of Umar Khayyam. *Monografia pokonferencyjna science, research, development*, 33, 2020-30.
40. Шодиев, Ж. Ж. (2020). Умар Хайём фалсафий қарашларида инсон тақдири ва эркин ирода масаласи. *Наманган давлат университети Илмий ахборотномаси*, 2, 197-204.
41. Шодиев, Ж. Ж. (2020). Умар Хайёмнинг асосий асарлари ва рубоийларининг тузилиши, мазмуни ва таҳлили. *Илм Сарчашмалари.-Урганч*, 10, 44-47.
42. Шодиев, Ж. Ж. (2020). Умар Хайём рубоийларининг талқин ва тавсифи. *Наманган давлат университети Илмий ахборотномаси*, 9, 206-210.
43. Шодиев, Ж. Ж. (2020). Умар Хайёмнинг ижтимоий-ахлоқий қарашлари. *Фалсафа ва ҳуқуқ.-Тошкент*, 3, 107-110.
44. Shodiev, J. (2021). The problem of knowledge in the philosophical views of Umar Khayyam. *Imam al-Bukhari IBS Journal*, 2.
45. Шодиев, Ж. (2022). Илк уйғониш даврида–комил инсонни шакллантириш ватарбиялашда тасаввуф таълимотининг ўрни. *Scientific Bulletin of NamSU-Научный вестник НамГУ-NamDU ilmiy axborotnomasi–2022-yil_4-сон*, 229.
46. Шодиев, Ж. Ж. Мамлакатимизда инсон қадрини юксалтиришнинг ижтимоий-фалсафий масалалари. *Қарду хабарлари. Илмий-назарий, услубий журнал. Махсус сон (Ижтимоий фанлар).*

47. Shodiev, J. J. (2020). INTERPRETATION AND DESCRIPTION OF UMAR KHAYYAM RUBAYA. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 2(9), 206-211.
48. Jurakulovich, S. J. (2022). AGAINST IGNORANCE-FIGHTING WITH ENLIGHTENMENT THE MAIN CRITERIA IN IMPROVING HUMAN VALUE. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(10), 1160-1164.
49. Jurakulovich, S. J. (2022). ATTITUDE TO HUMAN DIGNITY IN THE PERIOD OF AMIR TEMUR AND TEMURIDS DYNASTY. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(5), 43-47.
50. Shodiyev, J. (2021). JAMIYATDAGI MEHNAT MUNOSABATLARI SHAROITIDA MA'NAVIY SALOHIYAT. *Журнал истории и общества*, (2)
51. SHODIEV, J. (2021). SOCIO-POLITICAL LIFE AND THE DEVELOPMENT OF SCIENCE IN THE PERIOD OF UMAR KHAYAM. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz)*, 1(1).
52. Shodiyev, J. (2021). O'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY-SIYOSIY KOMMUNIKATSIYA RIVOJLANISHIDA RAQAMLI TPANSFORMATSIYA SIYOSATI. *Academic research in educational sciences*, 2(2), 409-416.
53. Shodiyev, J. J. (2020). U THE QUESTION OF HUMAN DESTINY AND FREE IN THE PHILOSOPHICAL VIEWS OF OMAR KHAYYAM. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, 2(2), 197-202.
54. Shodiev Jahongir Jurakulovich. Interpretation of moral facts in the opinions of Umar Khayyam. *International Engineering Journal For Research & Development* 2020/4/16.
55. Jurakulovich, S. J. (2023). The role of the national idea in increase of human values. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(10), 1160-1164.
56. Shodiyev Jahongir Jo'raqulovich. Inson qadri va uning huquqlari eng oliy qadriyat: tarixiy-huquqiy meros. *Ilm sarchashmalari/ Urganch* – 3.2023. 19-21.

57. Shodiyev, J. J. (2023). THE ROLE OF SCIENTIFIC THINKING AND MENTAL DEVELOPMENT IN IMPROVING HUMAN DEVELOPMENT AND VALUE. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(9), 251-261.

58. Shodiyev, J. J. (2023). THE ROLE OF THE NATIONAL IDEA IN INCREASE OF HUMAN VALUES. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(7), 616-625.

59. Jurakulovich, S. J. (2023). PHILOSOPHICAL VIEWS OF SAGES ON HUMAN VALUES AND GLORIFYING HIM. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 2(16), 229-238.

60. Шодиев, Ж. Ж. (2023, June). ЗНАЧЕНИЕ ИСТОРИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В СОЗДАНИИ ФУНДАМЕНТА ТРЕТЬЕГО ВОЗРОЖДЕНИЯ И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ В УКРЕПЛЕНИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE* (Vol. 2, No. 15, pp. 124-130).

61. JJ Shodiev. A STEP TOWARDS HUMAN DIGNITY. *GOLDEN BRAIN* 1 (24), 59-67.

62. Музафаровна, А.М. (2022). СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННАЯ РЕФОРМА И ВОЗНИКАЮЩИЕ КОНФЛИКТЫ. *Международный междисциплинарный исследовательский журнал Galaxu*, 10 (5), 623-626.

63. Гаффоров, А. Х., & Алимова, М. М. (2015). Интернационализация профессионального образования как требование времени. *Молодой ученый*, (2), 506-509.

64. Алимова, М. М. (2022, December). УПРАВЛЕНИЕ ВНУТРЕННЕЙ МОТИВАЦИЕЙ РАБОТНИКОВ НА БЕЗОПАСНЫЙ ТРУД И ВЫПОЛНЕНИЕ ТРЕБОВАНИЙ ОХРАНЫ ТРУДА. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS*. (Vol. 1, No. 7, pp. 43-50).

65. Muzafarovna, A. M., & Tangrievich, M. B. (2021). FORCED COLLECTIVIZATION OF AGRICULTURE IN ZARAFSHAN OASIS (1928-1932). *Thematics Journal of Education*, 6(November).

66. Гаффоров, А. Х., & Алимова, М. М. (2016). Перспективы использования технологии сотрудничества в процессе подготовки педагога профессионального образования. *Молодой ученый*, (12), 839-841.
67. Гаффоров, А. Х., & Алимова, М. М. (2016). Психологические основы педагогического проектирования. *Молодой ученый*, (12), 837-839.
68. Гаффоров, А. Х., & Алимова, М. М. (2015). Социально-психологические факторы формирования модели педагога в современном образовательном процессе. *Молодой ученый*, (2), 504-506.
69. Алимова, М. М. (2023). «РАСКРЕПОЩЕНИЕ» ЖЕНЩИН В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ (1920-1930 г. г). *Innovative Development in Educational Activities*, 2(8), 535-541.
70. Алимова, М. М., & Гариев, А. (2023). ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ КОРРУПЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH*, 2(24), 261-270.
71. Бафоев Ф. М. Историческая память в мировой политике. Роль ООН и других международных организаций //Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2017. – №. 1-4. – С. 180-182.
72. Бафоев Ф. М. ПРИНЦИП НЕДЕЛИМОСТИ БЕЗОПАСНОСТИ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ //Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2018. – №. 1-1. – С. 51-54.
73. БАФОЕВ Ф. М. О ВЗАИМОСВЯЗИ ГЛОБАЛЬНОЙ, РЕГИОНАЛЬНОЙ И НАЦИОНАЛЬНОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ //АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ Учредители: ООО" Агентство перспективных научных исследований". – №. 21. – С. 53-55.
74. БАФОЕВ Ф. М. К ВОПРОСУ КОРРЕКТИРОВКИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ «МИРОВАЯ ПОЛИТИКА» В КОНТЕКСТЕ СИНЕРГЕТИКИ //АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ. – С. 31.

75. БАФОЕВ Ф. М. К вопросу о динамике современных международных отношений //АКТУАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ Учредители: ООО" Агентство перспективных научных исследований",(20). – 2022. – С. 35-37.

76. Каримов, Б. (2011). Гармонизация взаимоотношений государства, общества и человека как основа справедливого общества. постановка вопроса. *Fiqarolik jamiyati. Гражданское общество*, 8(1), 71-73.

77. Каримов, БК (2021). Гармония разума и духа. *Американский журнал социальных наук и инноваций в образовании* , 3 (05), 230–234.

78. Каримов, Б. (2023). ПРОЦЕССЫ МОДЕРНИЗАЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ В ДОКУМЕНТАХ ГЕНЕРАЛЬНОЙ АССАМБЛЕИ ООН (2017-2019). *MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH*, 2(24), 291-301.

79. Каримов, Б.К. (2023). СУЩНОСТЬ СОЗНАНИЯ И ЕГО ГЕНЕЗ. *Инновационное развитие в образовательной деятельности* , 2 (7), 532-539.

80. Aminovna, V. G. (2021). The role of social system and political ideas in achieving human prosperity. *Thematics Journal of Education*, 6(November).

81. Бердиева, Г. А. (2023). ПРАВОВАЯ И РЕЛИГИОЗНАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ В СРЕДНЕЙ АЗИИ В ПЕРИОД ПЕРВОГО РЕНЕССАНСА ВОСТОКА. *МОДЕЛИ И МЕТОДЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ* , 2 (24), 271-279.

82. Бердиева, Г. А. (2023). ПРИОРИТЕТЫ МОЛОДЕЖНОЙ ПОЛИТИКИ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(7), 524-531.

83. Бердиева, Г. А. (2023). ЁШЛАРНИ БАҒРИКЕНГЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШДА ИЖТИМОЙ ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ТУТГАН ҲУРИ. *Academic research in educational sciences*, 5(NUU Conference 2), 232-240.

84. Аминовна, Б. Г. (2022). ЗНАЧЕНИЕ ВНУТРЕННИХ И МЕЖДУНАРОДНЫХ ПУТЕЙ СВЯЗИ ЦЕНТРАЛЬНОАЗИАТСКИХ

КОРОЛЕВСТВ В РАЗВИТИИ ТОРГОВЛИ. *Web of Scientist: Международный научный исследовательский журнал*, 3, 10-12.

85. Шукриллаев, Ю. А. (2006). Бухоро амирлигида кўшин ва ғарбий иш (1756-1920 йиллар). Тарих фанлари номзоди илмий дражасини олиш учун езилган диссертация.

86. Шукурллаев, Ю. (2022, December). СОЗДАНИЕ ВОЕННЫХ УСТАВНЫХ ГРУПП ЕВРОПЕЙСКОГО ТИПА В БУХАРСКОМ ЭМИРАТЕ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE" THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 4, pp. 42-51).

87. Шукруллаев, Ю. А. Армия Бухарского эмирата и военное дело (1756-1920 гг.). Автореферат кандидатской диссертации по истории.-Ташкент, 2006.-26 с.; К вопросу о дипломатических сношениях между Россией и Бухарой через Оренбург в конце XVIII-начале XIX веков. *Общественные науки в Узбекистане*.-1962, 7, 55-59.

88. Shukrullayev, Y. A. The Army of Bukhara Emirate and Military Affairs (1756-1920). Synopsis of candidate dissertation in history.-Tashkent, 2006.-26 pp.; On the Issue of Diplomatic Relations between Russia and Bukhara through Orenburg at the End of the XVIII-th-the Beginning of the XIX-th Centuries. *Social Sciences in Uzbekistan*.-1962, 7, 55-59.

89. Shukrullayev, Y. A., & Bahritdinovna, S. R. (2023). GERMANIYA FEDERATIV RESPUBLIKASI IQTISODIYOTINI TIKLASH HARAKATI.“IQTISODIY MO ‘JIZA”. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(7), 577-587.

90. Shukrullayev, Y. A. (2022). FRANSIYA–O ‘ZBEKISTON ALOQALARINING TARIXIY ILDIZLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 1(3), 110-113.

91. Шукурллаев, Ю. (2023). ВОЕННЫЕ РЕФОРМЫ В БУХАРСКОМ ЭМИРАТЕ ПОД ПРОТЕКТОРАТОМ. *THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH*, 2(16), 249-260.

92. Шукуриллаев, Ю. А. (2023). БУХОРО АМИРЛИГИДА ҚЎШИН ТАРКИБИГА ҚАБУЛ ҚИЛИШ ҚОИДАЛАРИ, АСКАРЛАРНИНГ ҚЎШИН ТАРКИБИДАН ҚОЧИШИ (ДЕЗЕРТИРСВО), САБАБИ ВА ОҚИБАТЛАРИ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(8), 513-524.

93. Shukurillayev, Y. (2023). Sherbachus and Afghan Groups in the Emirate of Bukhara. *Web of Scholars: Multidimensional Research Journal*, 2(1), 34-36.

94. Sultanova, L. (2021). The historical roots of spiritual education of youth. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(3), 461-463.

95. Mavlonova, I., Akhmetjanov, M., Vokhidova, M., Fayziev, S., & Shokirova, S. (2022, December). Experimental studies of the dynamics of the proposed design of the presser foot with an additional conical spring. In *Journal of Physics: Conference Series* (Vol. 2373, No. 2, p. 022047). IOP Publishing.

96. Vohidova, M. (2023). SOCIAL AND ETHICAL ASPECTS OF THE EXISTENCE OF TOLERANCE IN YOUNG PEOPLE. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(6), 559-566.

97. Вахидова, М. Т., & Мирзаев, У. Т. (2022, December). ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРЫ ТОЛЕРАНТНОСТИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE "THE TIME OF SCIENTIFIC PROGRESS"* (Vol. 1, No. 4, pp. 52-62).

98. Вахидова, М. Т. (2022). ДУХОВНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ УЗБЕКИСТАН В КОНТЕКСТЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, 1(7), 82-90.

99. Султонова, Л. С. (2023). ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШДА ПЕДАГОГИК ИННОВАЦИЯ ВА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИНГ УЗВИЙЛИГИ. *Academic research in educational sciences*, 5(NUU Conference 2), 633-639.

100. Sulstonova, L. (2023). Upbringing Mature Person. *Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture*, 4(3), 71-73.

101. Султанова, Л. С. (2023). ТОЛЕРАНТНОСТЬ В ВОСПИТАНИИ ПОДРОСТОЯЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(7), 557-564.

102. Султонова, Л. С. (2022). МЕСТО ИНЖЕНЕРНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ. *YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS*, 1(6), 29-34.